

LIETUVIAI AMERIKOJ

HARTFORD, CONN.

Išpuodingos Vestuvės Marytės Januškevičiūtės su James O'Meara. Serga Vietos Veikėjas Stasys Pikturna. Visi SLA. Nariai Vaziuos į SLA. Apskr. Išvažiavimą.

Vietos žymi Januškevičių šeima, Juozas ir Magdalena Januškevičiai išleido savo paskutinę dukrelę. Marytė Januškevičiūtė ištekojo už James O'Meara, West Hartfordo piliečio. Vestuvės buvo labai išpuodingos. Sluobą jaunavedžiams davė vietos žymus dvasiškis, pralotas Jonas Ambotas. Laikė vestuvių ceremonijų buvo daug susirinkusių spektatorių pamatyti p-lės Marytės Januškevičiūtės surisimą neatmezgamu mazgu, tai buvo daugybė jos admiratorių, draugų ir draugų bei giminių ir vietos lietuvių, kurie linki jaunavedžiams daug laimės.

Vestuvių bankietas įvyko gerb. p. Januškevičių namuose, Oakwood Ave., West Hartforde, kur buvo didelis būrys svečių suvažiavusių iš apylinkės ir vietinių. Šių žodžių rašytojas turėjo progą dalyvauti vestuvių bankiete ir gerėtis jaunavedžių ir svečių malonia nuotaika. Jaunavedžiai tapo gausiai apdovanoti visokiomis dovnomis, išvyko medaus mėnesį į Maine Valstiją atostogauti.

Tenka pažymėti, kad p-lė Marytė Januškevičiūtė ir James O'Meara pavyzdingi jaunuoliai. Marytė augdama Hartforde buvo aktuali lietuviškame gyvenime ir lietuvių visuomeniškam judėjime. Tankiai ji pasirodydavo scenos mene kaip mėgiama vaidintoja, malonus personalo, pavyzdinga lietuvių. Jos mylimas vyras gimė ir augo West Hartforde, baigė mokslo West Hartfordo aukštesnėje mokykloje. Tenka pasakyti, kad Marytė ir James po gana ilgoko romano apsidėdė ir žada apsigyventi West Hartforde. Kelios dienos atgal, Marytė ir James šiuo žodžių rašytojui atsiuntė atvirlaiškį, kuriame jie sako: "Sveikinam Tamista! Maloniai ir smagiai laiką išnaudojame atostogaudami gražioje Maine Valstijoje prie didelio Crescent ežero, maudomės, žuvažiam, gerėjame gražia Maine gamta. Abu esam linksmi ir patenkinti." Why not? — Abu jauni, energingi.

Po savaitės laiko po vestuvių atostogauti išvyko ponai Januškevičiai, jų žentas Robert Johnson su savo žmona Sofija ir dukrele Beverly į Maine valstiją, kurie praneša šiuo žodžių rašytojui, kad dabar kartu su ponais O'Mearoms atostogauja prie Crescent ežero.

SLA. NARIAI RENGIASI PRIE IŠVAŽIAVIMO

Vietos SLA. 124 kuopos nariai ir jų draugai rengiasi į SLA. Apskr. išvažiavimą, kuris įvyks 24 d. rugp. Union City lietuviškam paviljone. Šis Susivienijimo Liet. Amerikoje 4-to apskrities išvažiavimas bus labai svarbus ir išpuodingas. Tai bus bene paskutinis milžiniškas vasarinis išvažiavimas SLA. narių, kuriame manoma, kad bus kele-

tas tukstančių lietuvių iš Conn. valstijos. Rengiamas gražus programos.

SERGA S. PIKTURNA

Vietos žymus lietuvių veikėjas, p. Stasys Pikturna, susirgo pradžioje birž. mėn., išbuvęs ligoninei arti 2 savaites po operacijos šiek tiek jo sveikata pagerėjo, bet laikui bėgant gerb. p. S. Pikturnai teko vėl susirgti. Pastaruoju metu buvo išvykęs į New Yorką pas specialistą gydytoją. Šiomis dienomis sugrįžo namo, bet kaip teko patirti, p. Pikturna dar vis sirguliuoja. Linkime gerb. Stasiui pasveikti kuo greičiausia ir vėl mūsų lietuviškame gyvenime ir veikime mums padėti. Kliubečiai pasigedo gerb. p. S. Pikturnos, be jo vadovybės kliube, kliubo biznyje padėtis nenormali. Gerb. p. Pilkauskas, Kliubo Pirmininkas ir kiti viršininkai labai apgailestauja netekę p. Pikturnos kliubo biznio vedėjo pareigose.

JAUNŲ VYRŲ CHORO NARIAI PLANUOJA

Vietos Liet. Jaunų Vyrų Choro nariai planuoja po vakacijų pradėti rengtis prie rudens sezono meniško veikimo, žada rengti gražų koncertą ir vaidinimą. Šį metų choristams vadovauja jauna chorvedė, WNBC radijo choro vedėja, p-lė Čepulytė iš New Britaino. Lauksim mūsų choristų meniško programo ir veikimo sekamam sezono.

SLA. VEIKĖJAI ŽADA ŠAUKTI KONFERENCIJĄ

Apsilankęs Waterbury, New Britaine ir New Havene patyriau, kad SLA. veikėjai Conn. valstijoje rengiasi prie konferencijos pradžioje rugsėjo mėnesio. Tikslas šaukiamos konferencijos butent toks: 1) apsvastyti SLA reikalus ir SLA. viršininkų veiklos davinius, 2) pasitarti dėl SLA. Pild. Tarybos nominacijų, 3) apkalbėti SLA. organizacinės veiklos reikalus, pasirengti prie rudens veikimo sezono.

Kiek teko patirti, Conn. valstijoje SLA. nariai labai nepatenkinti SLA. centre esama padėtimi, Pildomos Tarybos narių sauvalybėmis, kurios išsukė nemažai ginčų ir nepasitenkinimo nariuose sąryšį su pavarymu nuo redaktoriaus vietos p. Kl. Jurgelionio, kuris gražiai, labai rimtai redagavo SLA. organą "Tėvynę", kuris nepataikavo SLA. viršininkams, buvo SLA. narių ir organizacijos visų reikalų gynėjas. Žodžiu, pastaruoju laiku SLA. Prezidento Bagočiaus "Tėvynėje" du straipsniai tilpė, kuriuose p. Bagočius neva gindamas savo poziciją, neigiamai vertindamas Kl. Jurgelionį ir kolonijose SLA. veikėjus "politikieriais" vadindamas, išsukė didelę reakciją. Tikimasi, kad Bagočiaus "tirada" ir vadovybė bus šaukiamoje SLA. veikėjų konferencijoje svarstoma.

Kuopose SLA. nariai kalba, kaip veikėjai man aiškino, kad laikas siekti Susivienijimo reformų, kurias pereiname Seime Bagočius numetė į amžiną gurbą atmesdamas kuopų įnešimus, neduodamas Seimui svarstyti. Esu įgijęs šį spūdį, kad pereito Seimo atbalsiai tebėra dar gyvi kuopų nariuose — nepamiršti. Neten-

NAUJAS SUV. VALSTIJŲ UGNIAMETIS

Šio ugniametio privatiška fotografija buvo nufotografuota prie Belvoir Forto (Va.). Toji fotografija parodo kaip Herbert A. Davis, — Suv. Valstijų inžinierijos batalijono naris "puola" tvirtovę su naujai įrengtu ugniametiu, kuris taip lengvai kontroliuojamas palyginant šautuvui. Naujas ugniametis bus naudojamas tvirtovių ir tankų puolimui ir jų deginimui.

LIETUVIŲ SPAUDOS KLIUBO VEIKLA

New York, liepos 24, 1941

Kliubo paprastas susirinkimas įvyko SLA. patalpoje, no. 307 West 30th Street. Ponas A. S. Trečiokas atidarė susirinkimą, šio susirinkimo korespondentų paskyrė V. Ambrozevičių. Išsklaidyti viršininkų raportai, bet praėjo posėdžio paskirti korespondento, p. V. Bukšniūčio raporto nebuvo, nes jis neišpildė savo pareigų ir spaudai nepranešė Kliubo veiklos.

SVARSTYMAI IR NUTARIMAI

Sekretorius V. Jankauskas patarė, kad Kliubas surinktų kiek galint žinių apie Lietuvos didvyrių sukilimą birželio 22 dienos prieš raudonųjų aziatų gaivalą, kurie atsibastė į Lietuvą 15 dieną birželio, 1940 m. Tėmijant lietuvių spaudą, per mažai jiems davė užuojautos ir pagarbos tokiame istoriškame atsitvyme, už laisvę Lietuvos. Del surinkimo ir sutvarkymo informacijų buvo išrinkta komisija tam reikalui: A. B. Strimaitis, kun. A. Milukas ir V. F. Jankauskas. Tuomi surinkus medžiagą gal bus išleista atskira knyguotė.

Atsizmėjimu 5-kių metų sukakčiai nuo Kliubo įsikurimo, buvo apkalbėta ir nutarta surinkti informacijas penkių metų darbo Kliubo nuveiktą, išleisti kokį buletiną.

Nutarta kreiptis pas Prezidentą F. D. Rooseveltą su prašymu, kad reikalautų nuo Rusijos valdžios, idant gražintų visus tremtinius lietuivius iš gulmos Rusijos ir gražintų jų konfiskuotus turtus. Kad išsižadėtų bolševikų valdžia nuo visokių pretensijų Lietuvos ir pripažintų ją pilnai nepriklausoma.

REIKALINGA LIETUVAI PROPAGANDA

Seni veikėjai V. F. Jankauskas ir V. Ambrozevičius, buvę didžiojo karo laikais Amer. Lietuvių Tautinės Tarybos nariais, aiškino, kad laikas yra labai pribrėndęs, vesti politikišką propagandą reikale Lietuvos Nepriklausomybės visokiems budais tarpe Amerikos politikierių ir publikos. Reikalinga klėstie visoki raštai per spaudą, memorandai, Lietuvos žemėlapiai, aiškint apie Lietuvos istoriją ir jos kultūrą. Mes gerai žinome, jogei Amerika tars savo svarbiausį žodį laike taikos konferencijos link mažų tautų nepriklausomybės.

Propagandai reikalingi pinigai ir visuomenės pritarimas. Visos tautos išleidžia milijonus dolerių propagandos reikalams, o labiausia mūsų priešai, o mes miegame. Tam reikalui turėtų gelbėti mūsų atstovybė ir konsulai, kurie nieko neveikia, su savo štabais sėdėdami turėti mažinti išlaidas ir daugiau gelbėti Lietuvos reikaluose.

Lenkai po senovės savo propagandą varo, suka tinklą apie Vilnių ir visą Lietuvą. Flirtavimas

ka stebėtis SLA narių ir veikėjų sąjudžiu, nes aišku, kad Bagočiaus administracija nieku nesiskiria nuo Gegužio buvusios administracijos savo nuopelnais.

"A. L." Koresp. X.

p. Grigaičio ir tulų veikėjų su lenkais Chicagoje labai gali kenkti Lietuvos reikalams. Lenkai turės pagrindo remti savo politiką, kad lietuviai prie jų glaudžiasi.

Ponas Strimaitis pastebėjo, jogei tuli kongresmanai Washingtono daro įnešimus, kad išsiųsti visus komunistus į jų rojų Rusiją kariauti prieš Hitlerį ir daro įnešimą, kad reikalauti kongresmonus idant ir mūsų liet. išgamas bolševikus siųstų į Rusiją ginti savo "matušką" nuo nacių. Rezoliucija pasiilko ant stalo nepriimta iki sekančio susirinkimo.

A. B. Strimaitis pridavė rezoliuciją įnešdamas: idant kreiptis į visus lietuivius Amerikoje, į visas partijas (išskiriant komunistus) ir draugijas ir fondus, sudaryti vieną bendrą Centrą, Lietuvai šelpti panašiai kaip kad buvo didžiojo karo laiku: "Amerikos Lietuvių Taryba", ir šiuo metu patarė šaukti visuotinai Amerikos Lietuvių Seimą.

REZOLIUCIJA

Amerikos Lietuvių Spaudos Kliubas, susirinkime buvusiam 1941 m. liepos 24 d. SLA. Centro patalpoje, 307 W. 30th St., New York, N. Y. priėmė sekančią rezoliuciją:

KADANGI Amerikos Jungtinėse Valstijose, gyvena trečia dalis lietuvių tautos ir —

KADANGI jau praslinko pusantros metų nuo rusų įsibrovimo į Lietuvą, atnešė Lietuvai didžiausią nelaimę, o Amerikos lietuviai dar nesuisiburė į vieningą darbą, gelbėjimui Lietuvos iš nelaimės, nebeįstiesė savo broliams rankos, ir —

KADANGI per tą laiką susiorganizavo įvairūs komitetai, ir fondai, sąjungos, bet liki šiol nėra vieno centro.

TODEL lai bunie nutarta atsisausti į visas centralines organizacijas, sąjungas, klubus, fondus, komitetus, laikraščius (išskiriant bolševikus), kad susauktų ŠESTA AMERIKOS LIETUVIŲ SEIMĄ subendrinimui visų be išimties ir skirtumo partijų sriovių ir frakcijų, sukurimui Amerikos lietuvių Centro. Apkalbėjimui kaip geriausiai būtų galima atbudavoti sugiautą Lietuvą, ir sušelpti nukentėjusius mūsų brolius.

Amer. Lietuvių Spaudos Klubas V. Ambrozevičius, Klubos koresp.

Reikalinga:

REIKALINGAS patyręs darbininkas prie abelno spaudos darbo. Rašykite: Amer. Lietuvis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

REIKALINGA Lietuvių, nuosekliai suprantanti lietuvių kalbą su aukštesnės mokyklos laipsniu, prie abelno raštinės darbo, Kreipkitės: Amerikos Lietuvis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

AMERIKOS LIETUVIO SKAITYTOJŲ ŽINIAI

Čia talpinam tu Amerikos Lietuvis skaitytojų vardus, kurie netik kad užsiprenumeruoja Amerikos Lietuvis, bet ir remia jį materialiai beplatindami išlaimėjimo tikietukus. Štai tu mūsų skaitytojų vardai, kurie besidarbuodami del savosios spaudos palaikymo, pasiuntė pinigų už išplatintas laimėjimų knygeles:

- Juozas, P., Auburn, Mass. ... \$1.00
- Kuklierius, A., Worcester, Mass. 1.00
- Plunge, K., Hartford, Conn. 1.25
- Cyrgalis, P., Brooklyn, N. Y. ... 1.00
- Adamenas, P., Lewiston, Me. ... 1.00
- Rimavičius, J., Plymouth, Pa. ... 1.00
- Dorman, T., Bronx, N. Y. 1.00
- Johnson, J., Spencer, Mass. 1.00
- Wilas, T. Mrs., Meriden, Conn. 1.00
- Wisnauskienė M. Stamford, Conn. 1.00
- Walsh, A. J., Gilbertville, Mass. 1.00
- Kuras, V., Grand Rapids, Mich. 1.50
- Sitkauskas, C., Detroit, Mich. ... 1.00
- Nikunas, Nick, Los Angeles, Cal. 1.00
- Rauktis, J., Worcester, Mass. ... 1.00
- Valinčius, P., Worcester, Mass. ... 1.00
- Koval, Mrs. H., Dorchester, Mass. 2.00
- Mozuraitis, J., Worcester, Mass 1.00
- Valentinas, S., Brooklyn, N. Y. 1.00
- Vyšnius, V., Brooklyn, N. Y. ... 1.00
- Kriščiūnas, J., Philadelphia, Pa. 1.00
- Spakauskas, W., W. Lynn, Mass. 1.00
- Kazokas, J., New Haven, Conn. 1.00
- Verbieckas, J., So. Boston, Mass. 1.00
- Janush, J., W. Hartford, Conn. 1.00
- Šidlauskas, J., Worcester, Mass. .50
- Remėskėvičienė, M., Steubenville, Ohio (pirmiau \$3.) dabar 4.00

Amerikos Lietuvisio administracija taria nuosirdžiai aciū visiems laikraščio sandarbininkams už jų pastangas praplatingi laimėjimų knygielių del palaikymo savosios spaudos.

Tie mūsų skaitytojai, kurie daugiausiai išplatys laimėjimų knygielių, gaus 3 ypatos ir 3 atitinkamas dovanas už jų pasidarbavimą viršinėtu tikslui.

Visais reikalais kreipkitės: — Amerikos Lietuvis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

PHILADELPHIA, PA.

IS LIETUVIŲ TAUTOS PAŠELPINE KLIUBO VEIKLOS

Rugpjūčio 3-čią buvo šauktas nepaprastas susirinkimas atvirtimėms. Kliubo nariai atsilankė gana skaitlingai. Susirinkimo pirm., Jonas Klevas, išaiškino tikslą. Pasirodė, kad Kliubo Gaspadorius Konstantas Skupeika atsiskako nuo Kliubo gaspadoriaus vietos. Į Kliubo gaspadoriaus kandidatus buvo nubalsuoti trys: Buvusis rašt. Jurgis Bekeris, Jonas Navickas, ir Jonas Jurgaitis. Einant slapto balsavimu, dauguma balsų gavo Jurgis Bekeris, kuris ir liko išrinktu Lietuvių Tautinio pašelpinio Kliubo Gaspadorium. (928 E. Moyamensing Ave.).

Taip pat atsiskakus ir Kliubo rašt. J. Bekerius, jo vieton liko išrinktas naujas rašt., Kazimieras Povilaitis (4132 Maywood St.). Reikalui esant Kliubo reikale, visi kreipkitės po viršunordytu antrašu. Taip pat atsiskakus ir vice-pirm. J. Sutkaitis. Ir jo vieton likos išrinktas Jonas Navickas.

Prie to, reguliariame Kliubo susirinkime buvo nubalsuota ir užtvirtinta, kad pirkti S. A. V. Apsaugos Bonus, net už 14-tukstančių dolerių. Tam reikalui likos išrinktas Valdyba per susirinkimą įgaliota, ir kuri apsiėmė visą reikalą tinkamai sutvarkyti.

Išpirkti Bonai dešimčiai metų, bet prisėjus Kliubiui reikalui, bus ir ankščiau pareikalauta ištraukti. Tai, puikus Lietuvių Tautos pašelpinio Kliubo pasieligimas del Dėdės Samo ištikimybės.

K. D.

Brooklyno šokių mokytoja Margaret Burton Inslee, šokių 6-tam Seime dabar vykstančiam New Yorke demonstravo ir pravedė naują šokį, pavadintą Defense Swing. Jame yra kombinacija: kariuomenės parodo, moderniųjų Big Apple tipo, senoviško valso ir net žaislinio tipo šokių. Šį šokį propaguos įvesdinti visur kuogreičiausiai.

LAIMEJO APDŪNA DOVANĄ

Eugene Phillips, Fort Texas valstijos laimėjimo už geriausių prisidėjimų Amerikos apginimo plano išradimo sistemą del alio nusileidimo. Nuo to laiko vienas jo draugas mairėdamas orlaivį, Phillips rasti budą kaip laikyti nusileisti saugiau.

MANO PASTABOS

Šiais laikais vienas iš klebonų yra labai užimtas, o gal jis ne tiek užimtas kiek save perstikimas, kaip turtingu žmonių. Būna, na į kleboniją koks tai, jau taip survargęs, tiek dū tuokstantis nelaimių, bet vis tiek dar šeimynai ir pradeda klebonuoti. Na, ir kaip tu geras galėsi?.. Juk šėdėdamas, ras, jau visos miesto gelbos iš miesto neišėjus. Argi žmogelis, jo žmona, vaikai turės sekėmė, tu praleisti tikrai daug savo tuščių dancinčių.

Ne!.. Mielasistė, imtas klebonas, stary kvitele, nurodo kramtinti ir pataria vargšus rus pietus. Ir viskas ramiai, taip pavyzdinam, bet tas žmogelis, mėj paklauso kunigė, šeimynai paperka ne tik tikrą balių. Parpau užminus, jie tik garbė juokia...

Jau senai mes laukiam išmintingų žmogaus, žmogaus, kuris mus visus į vieną bendrą grupę pavyzdinam sustiprinti lietuvių tautos pajėgas, atskalusis mes nelaimė, tarpe svetimam, mėjes lietuvis, suklebon krutinėje džiugiesio jausme.

Brolau, tu atspėjai, šiu filozofas. Jeigu tu raštai visi neišsukę, jie tankiausiai randa išgyrimo ir garbės maišas. Man gėda, kad nors kokia grupė mane už nosies dvišius kiutis metus. Dar lietuvių gėda viešai pasakyti, kad aš sugrįžęs, tik jys talpinkite tus. Velyk atsizidėm.

Saviškas pasigyrimas, bai tarpe mūsų visų mas. Mes, lietuvių, tauta, atiduodam garbę asmeniui, kurs užsipneš vainiką savo pavyzdinam, bumais, kokioj sritij, mai nepasireikštų. Be to, kur's save myli pasigyrė, čiau ar vėliau, vieno taptaps pajukotas. P. A.

WORCESTERIO LAIDOTUVIŲ LAIDOTUVIŲ Naujose Vaitų

Carroll Funeral Home
Petras Karalius, Valdytojas
72 VERNON STREET
Tel. 4-6757 - Notary Public
Patarnavimas Bile Kuro
Laike

MOTIEJUS A. ČIVINSKAS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORUS
Patarnavimas Dieną ir Naktį
Biednuomenei už Nupiginą Kaimo
KOPLYCIA DYKAI
Seniausia ir Didžiausia Laidojimo
340 Harding Street
WORCESTER, MASS.

AMERIKOS LIETUVIS
 The American Lithuanian Weekly published every Saturday by
 Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.
 Yearly subscription: in U.S. \$2.00 In Foreign Countries \$2.50
 One half year ..... \$1.10 One Half Year \$1.50
 Single Copies ..... 5 cents
 Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, išleina šeštadieniais, leidžiamas
 G. A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: S. V. \$2.00 Užsieniuose—Lietuvoj \$2.50
 Pusei metų ..... \$1.10 Atskiras numeris ..... 5 centai
 Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užsirašymo dienos. Prenumerata
 turi but apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter September 29, 1914, at the Post
 Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Dienos Klausimais

Kaip Sumažinti Išlaidas už Automobilių?

Gyvenime taip yra: kuomet visko yra daugiau negu reikia ir galima gauti kada tik reikia, tai tada ne taip svarbu, kiek kas kainuoja. Bet štai, šiandien, diena iš dienos valdžia prašo automobilių savininkų, naudoti gresolinio mažiausiai kiek galima, nes gasolinas yra reikalingas apsaugos prisirengimui.

Tiesa, Amerikos žmonės yra labai pripratę prie automobilių, taip kad jiems ir pagalvoti apie taupinimą gresolino nesinori girdėti, bet vienu ar kitu budu prie taupymo turės but prieita, jei ne laisvu noru, tai prievarta. Mat šimtai tukstančių lėktuvų negalės lakioti ir saugoti šios šalies interesus, jeigu milijonai automobilių kečiuose degins gasoliną; tas turi but aišku kiekvienam.

Prie šios progos bus svarbu palyginti kaip pigiau galima operuoti automobilių (čia kalba ne apie kokį sugverusį, bet apie normalę padėty automobilių). Automobilių važiuojant 25 mailias per valandą, mailė kainuoja 1.44 centai; 35 mailės — 1.79 centai—45 mailės — 2.2 centai; 55 mailės — 3.03 centai; 65 mailės — 3.86 centai — beveik keturi centai už mailę. Šis apskaitliavimas yra daromas ant visko ir sulig greitumo važiavimo, nes viskas dyla ir genda labai proporcionaliai.

Sios skaitlinės yra paremtos faktais, po ilgo studijavimo ir todėl yra vienas iš geriausių budu del taupinimo geso, tai važiuoti lėčiau. Jeigu matai, kad tankoje gresolino mažai, tai važiuok lėčiau, nes važiuodamas lėčiau toliau nuvažiuosi.

Vėliausios žinios sako, kad Naujos Anglijos ir kituose pakraščiuose bus nustatyta 15 galionų gresolino vienam mėnesiui. Jeigu karas dar daugiau plėsis, tai greičiausiai, kad "pasilinksminimo automobiliai" tulam laikui bus padėti poilsiu, ar bent didelę jų dalis!

Amerika Atsisakius Pripažinti Rusijai Visas Slavų Tautas?

Ateina žinios, kad Rusija buk pareikalavus iš Amerikos, kad ji pripažintų visas slavų tautas prie Rusijos; tai yra Ukrainą, Lenkiją, Bulgariją, Rumuniją, Čekoslovakiją, Jugoslaviją ir kitas. Tačiauš Prezidentas Rooseveltas sakoma atsisakęs pripažinti Rusijai tokį reikalavimą. Tame Rusijos reikalavime apie Pabaltijos tautas nieko neminėta.

Tuomi pačiu kartu žinios ateina, kad Amerikos valdžia pripažino Lenkijos senuosius rubežius. Jei taip, tai čia jau vėl kiltų klausimas Vilniaus reikale, nes lenkai iš naujo reikalautų Vilniaus. Nors tiesa, patys protingesni lenkai mato, kad su dabartine Rusijos valdžia padaryta Lenkijos sutartis turi labai mažos vertės ir todėl ne veltui daugelis lenkų tai bolševikiškai sutarčiai visai priešinasi.

kur ji neprisiglaudė, kur ji nepakliuvo, savo aukas paliko kitiems. Komunizmas, pasauliui davė meškos patarnavimą, su pagelba kitų izmų, kurie kartais esti ir nėkuo negeresni už pastarąjį.

Amerika ir Francija
 Nuo civilio karo tarp Amerikos ir Francijos nebuvo nutraukta diplomatiniai santykiai. Šiandien, sulig vėliausių žinių, Francija Afrikos kolonijų klausime, ypatingai D a k a r, pasiduoda Hitlerio globai. Tas reiškia, kad neužilgo Francijos Afrikos Kolonijos pateks Hitlerio kontrolėn.

Nuo Francijos Afrikos kolonijos Dakar, i Bostoną yra 3,200 mailių, o i Braziliją tik 1,300 mailių. Prie šitokių aplinkybių, Hitleris galėtų atakuoti Braziliją, nes jam i Braziliją nė kiek ne toliau kaip iš Naujos Anglijos i St. Louis, Mo., kur lėktuvai pasiekia i mažiau kaip keturias valandas laiko.

Todel tie, kurie manė, kad Amerika turėdama 3000 myliu vandenyno labai apsaugota, jie labai apsiriko. Su Amerikos Valstijos šiandien yra komplikuojoj padėty ir tik geras prisirengimas apsaugai, gali pakeisti situaciją. Apsauga priklausys nuo bendrų ir visų pastangų. Todel bukime visi sargyboje!

Lietuvos Padėtis
 Tie, kurie manė, kad Hitleriui užėmus Lietuvą, jiems bus geriau, labai apsiriko! Izmai ir diktatoriai, demagogai yra visi vienodi. Jų tikslas yra, kad iš kitų pasinaudoti.

Vokiečiai neva leido gaudus vienokius ir kitokius apie Lietuvos nepriklausomybės atsteigimą, pamatė, kad po Hitlerio globa, tas nėra galima. Aišku, kad iki karo pabaigos, mes mažai tos nepriklausomybės jausime iš po Hitlerio jungo. Lietuvos nepriklausomybė yra ateities klausimas, ji priklausys nuo jai lemiančių aplinkybių laisvai butų, tarpe kitų pasaulių gyvuojančių laisvų tautų.

Iš Prysakio žiurint Rodosi Užtikrinimas

KAZIMIERO PILENO LAIŠKAI, RYŠY SU RUDOLF HESS

1941 m. rugpjūčio 8 d.
 Vienybės redaktorui,
 193 Grand Street
 Brooklyn, N. Y.
 Gerbiamas redaktorai:

Sios dienos laidoje VIENYBĖS telpa straipsnis "Kodel Hessas Skrido i Skotiją?" Nors ir nebaigtas, tačiau iki šiol straipsnyje pažymėti "faktai" bent manęs toli gražu neįtikino. Ir štai kodėl:

Anglijos slaptos policijos nariams nuskirtiems tarnauti užsieniuose yra po aštria bausme uždrausta — pamatuotai, ar be priežasties — kam nors "keršyti" arba bent, kad ir nekalčiausia provokacija užsiiminėti. Todel asmuo, davęs Tamstai apie Hessa skridimą i Skotiją informaciją, matyti, daug-ką apie britų organizacijas nežinojo.

Kitas dalykas yra tas. Majoras Best ir kapitonas Stevens, kaip patys jų laipsniai liudija, yra Anglijos kariuomenės nariai. Kaip tokie jie Anglijos policijoj netarnavo ir netarnauja. Anglijos slaptosios policijos agentai tokių laipsnių, kaip "majoras" arba "kapitonas" neturi. Karininkai, kuriuos Vokietijos Gestapo "išviliojo" per Holandi-

jos rubežiu i Vokietiją (kas labai abejotina) galėjo buti Britų Pasiuntinybės Holandijai atašai, ir kaip tokie jie kartais be keno įsakymų — jeigu tam yra geras pagrindas — vyksta dalyką ant vietos iširti.

Aš Anglijoj tarnavau Londono policijos politiškam departamente (slaptoji policija), Scotland Yard, taip ir angly kariškoje žvalgyboje užrubežy, todėl aš žinau kas minimose VIENYBĖS straipsny aplinkybėse galima ir kas negalima.

Kitas dalykas, kuris irgi gana keistai skamba, tai yra tas: "Ant kiek man iš visokios rusies raštų teko apie Rudolfą Hessą apsipazinti, tai ant manęs Hessas darė gana gero įspudžio: jisai be abejonės pirmoji eilė yra vokietis patriotas: visais atvejais jisai išrodo žmogus rimtas, ištikimas, nacių nusistatymuose nesvyruojas." Jeigu skelbimams spaudoje tikėti, tai Hessas mokslė ir abelnuose gabumuose visame pralenkia savo vadą Adolfą Hitlerį. Hessui duodama kreditas net ir Hitlerio "Main Kamp" parašyme, arba sandarbininkavime. Tvirtinama, kad Hessas visas Hitlerio prakalbas rašydavęs. Ar galima daleisti, kad žmo-

gus, apdovanotas tokiais gabumais ir budamas nacių partijos vadas daugiau apie Skotiją ir kas tenai darosi nežinojo kaip tik takti tiek, kad tenai, kaip ir kitur, yra neuoramų, kuriems rupi sukilimas tam, kad pakenkus Britanijai. Ir tas, normalus žmogus, be kepurės ir neapsirengęs, be užtektinai gresolino, išiskubino i Skotiją — su Hitlerio pritarimu (?) — tik takti tuo tikslu, kad įkalbėti Skotijos neuoramams, kad jie savo neapgalvotu žygiu prarastų savo nepriklausomybę?

Nepaisant iš kur šita žinia nepaeitų, bet tikinčių i tai, kas straipsnyje pasakyta, atsiras labai nedaug.

Panašus straipsnis tilpo šiandien ir New York Post, po kuriuo pasirašo nekuriš Leopold Schwarzschild. Aš ir N. Y. Post redaktoriui parašiau, nuorašą savo laiško, kurį čia įdedu.

Su tikra pagarba,
 Casimir P. Palmer

Editor
 August 8, 1941
 New York Post
 New York, N. Y.
 Dear Sir:

I read with amazement Leopold Schwarzschild's bold story in today's issue of the Post concerning Rudolf Hess' flight to Scotland. I served both with the Special Branch of Scotland Yard and with the British Intel-

ATVIRAS LAIŠKAS KATALIKŲ FEDERACIJAI IR VISUOMENEI

Gerbiamieji: —
 Kaip pasaulinio karo metais Jusų organizacija galėjo rupintis i Rusiją nugarstais mūsų tautos žmonėmis, pasiųsdami p. Bielskį i Rusiją, taip ir šiūmi laikai yra dar didesnis reikalas neatidėliojant imti žingsnius per visas Amerikos Katalikų organizacijas ar jums vieniems išprašyti Department of State, Vašingtone, kad Amerikos valdžia tuojaus pareikalautų nuo Rusijos ambasadoriaus ir nuo atvažiavusios jos militarės misijos ieskoti sau čia pagelbos, kad visi ištremti ar kalėjimuose esanti lietuviai Rusijoje butų telegramų instrukcijomis tuojaus surinkti i vieną vietą, gal vėl i Voronežą, rusų valdžios prižiurėjimui ir geram užlaikymui pakol jie vėl bus sugražinti i Lietuvą.

Neatidėliojant turėtų buti pasiųstas vienas gabus amerikietis lietuvis ir kitas gydytojas rupintis surinkti visus lietuvius i vieną vietą ir juos ten užziurėti. Tam reikalui aš turiu garbės rekomenduoti Jusų gabų advokatą ir veiklų visuomenininką K. Jurgelą iš Brooklyn, N. Y. Dr. Aldona Šliupaitė jau buvo tuomi darbu užsiėmusi pagirtinai Pasaulinio Karo metais. Ponia Hypatia Yčienė taipgi galėtų vykkti, nes jos velionis vyras, Martynas Yčas, taipgi daug prisidėjo prie to darbo su Rusijos valdžia ir įstaigomis.

Jei carų laikais buvo galima musų tautiečius sušelpiti, tai dabar, kada Amerikos valdžia duoda musų pačių pinigų ir jėgas rusams gelbėti, turėtų buti daug lengviaus.

Jei mes nesigriebsime prie šio musų tautai dabar reikalingiausio darbo tuojaus, mes vėl turėsime musų mažutėlius kudukius, suvargusius, sergančius, apdriksčius, utelių suėstus, nemokančius nei susikalbėti su rusais, bežingsniuojančius vienus sau, vasarą i žiemą tukstančius mylių i Lietuvos pusę, ieskančius savo verkančių motinelių ir tėvelių ir mirstančius pakelėje ar iš proto išėjusius iš priežasties bado ir pergyvento vargo.

Yra musų visos tautos švenčiausia užduotis šiuo reikalu rupintis neatidėliojant nei vienos dienos. Visos musų draugystės turėtų rašyti i Department of State.

Laukdamas kuogeriausios pasėkmės šiame savo prašyme tautos butiname reikale, lieku,

Su gilia pagarba Jusų organizacijai ir Jos darbams Pasaulinio Karo metais su musų New Yorke Tautine Taryba,
 Vincas F. Jankauskas

— Iš privatinų šaltinių gautos dar negalutinai patikrintos žinios, kad bebėgdami iš Lietuvos yra žuvę bolševikinės komisarų tarybos pirmininkas M. Gedvila ir okupantams pasikinkęs rašytojas P. Cvirka.

ligence Service abroad have never heard of me as described in the child's article. As far as there are no agents in the British Secret Service cause it is against the regulations of the service. It has happened, that Military Attaché on own initiative occasionally duct hazardous investigations but I do not believe that would venture across the der into enemy country. I were seized by the agents it must have been the Netherlands border.

No matter how irregular unlawful the seizure of the tish officers, the action would under no circumstances condone similar methods treated upon Rudolf Hess.

The Duke of Hamilton, dent is obviously of the cloth variety. There is a nization in Scotland which as its motto: "Scotland for Scotch," bet the Scottish would never sacrifice their dom at the suggestion of Rudolf Hess, or Adolf Hitler.

Needless to say the whole ticle is too silly to deserve rious attention. Similar appeared in this week's Lithuanian weekly VIENYBĖ, published at 193 Grand Str., Brooklyn, N. Y. The author's name for some inexplicable reason omitted.

Sincerely yours,
 Casimir P. Palmer

NAUDA IŠ BIAURAS
 Jau seniai žinoma, kad džia, lekiudami nuo vieno lo ant kito, perneša žiedus ir apvaisina žiedus. Yra kad vabzdžiai apvaisina šimčių augalų, o vėjas žiedus nuošimčių. Ypač daug apvaisina bitės.

Bitės gurkly telpa 0,001 mo sulčių. Kad pripildyti li, bitei reikia aplankyti 50 kių žiedų, o kad surinkti 10 ru medaus — pusantro milijonų griukių žiedų.

Dažnai vasarą vieno ar dės per dieną prinęsa 10-12 ru medaus; lengvai galima prasti iš kiek žiedų surinktas medus.

Vienas vokiečių profesorius tyrinėjo bičių reikšmę medžių vaisingumui. Bero daryta tokios aplinkybės, vienuer bitės laisvai skraidė žiedus, kitur jos nebuvo leidžiamos. Ir štai kokių gauta: obelys, prie kurių ta bitės, davė 20 nuošimčių sių, prie kurių neprileista — tai i nuošimčių vaisių; kran prie kurių prileista bitės, 50 nuošimčių vaisių, prie neprileista — buvo visai singos; vyšnios prie kurių leista bitės, davė 40 nuošimčių vaisių, prie kurių neprileista — tiktai 3 nuošimčių; apelsinai prie kurių prileista bitės, davė 27 nuošimčių prie kurių neprileista — tiktai 2 nuošimčių vaisių.

Tas profesorius, vertindamas šituos duomenis, priėjo išvada kad bitės apvaisindamos duoda penkis kartus daugiau medaus, negu yra vertas rinktas medus ir vasakas.

Kitas mokslininkas tyrinėjo kiek raudoni dobilai duoda žios, jei žydint juos lanku. Bet, kaip žinome, paprastai tės turi trumpą liežuvių ir galvą čiupti sulčių iš raudonųjų dobilų. Stebėta tie lankai, kuriuos lėkiojo ilgąsias kazo bitės. Pasirodė, kad donųj dobilų lankas, po lėkiojo Kaukazo bitės, sėlių vė pustrečio karto daugiau, gu lankas, kur nebuvo tik Kamanės (laukinės bitės) pat nesioja žiedų dulkes, turai plintant neapdirbtas mės plotai mažėja, kampanas iš M vis mažiau lieka vietos jėgų jos nyksta. Todel kampanų toj mokslininkai pataria vendinti įvairių rusių mės bičių ir tų, kurios lanko raudonuosius dobilus; kitaip raudonuosius žiedus ir sodų medaus.

ANGLSKAI-LIETUVIŠKAS ŽODYNELIS
 GREICIAUSIAS BUDAS ISMOKTI ANGLISKĄ KALBĄ
 Turėdamas kišeninį žodynelį sutaisytą pagal geriausias mokslinį budą, be kito pagalbū išmoksi gerai kalbėti, skaityti rašyti.

Amerikos Lietuvis
 14 Vernon St. Worcester, Mass.

Lietinis "Amerikos Lietuvio" Išvažiavimas

RENGIAMAS DEL PAMINĖJIMO ANTO LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO

BUS ĮVAIRUS PROGRAMAS, ŠOKIAI IR LAIMĖJIMAI, ĮVYKS

Darbo Dienoje - Rugsejo - Sept. 1, 1941 - Labor Day

PIRMADIENY TUOJAU PO 12-TAI

MURGIO BABRAUSKO PAVILIJONE

MANVILLE ST. - LEICESTER, MASS. - ĮŽANGA 10C DEL SAVOSIOS SPAUDOS PALAIKYMŲ

PIKNIKAS SAVO ĮSPUDINGUMU BUS TOKIS, KOKIO DAR BABRAUSKO PAVILIJONAS NEBUVO MATĖS. VAŽIUOS SKAITLINGOS ŽMONIŲ MINIOS IŠ VISŲ NAUJOSIOS ANGLIJOS KAMPŲ. KALBĖTOJAI NUŠVIES BARTINĘ LIETUVOS PADETĮ IR PAREIKŠ SAVO MINTĮ APIE ANTRĄ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMĄ. Yra pakviesta už kalbėtojus:

Politikas W. M. KLAUSUTIS, iš Hartford, Conn.; pasižymėjęs T. S. veikėjas JUOZAS SAGYS, iš Brooklyn, N. Y.; Vilnietis, ANTONAS MATJOŠKA, iš So. Bostono; INŽ. B. F. SIMONS-SIMOKAITIS, iš Fitchburg, Mass.; TECH. JULIUS KIŠKIS, iš Worcesterio, ir kiti. Muzikalę dalį išpildys STASIO BARTAŠIAUS orkestra ir kitos grupės dainininkų. Platesnis programo skelbimas tilps sekancią savaitę.

\$ VIRŠ \$100.00 LEIDŽIAMA LAIMĖJIMAMS \$ \$

Visi laimėjimai padalyti į 8-nius skyrius. Kiekvienas įsigijęs laimėjimo tikieta turės progą bile vieną laimėjimą iš 8-nių laimėti. Didžiausias laimėjimas yra naujausio modėlio Standard Corona Typewriter rašomoji mašinėlė su Anglišku ir Lietuvišku alfabetu \$54.50 vertės. Kiti 6 laimėjimai susideda iš "cash" pinigų. Vienas tų laimėjimų yra \$25.00 "cash", o kiti 5 laimėjimai po \$5.00 kiekvienas. Laimėjimai bus atiduoti laike laimėjimų arba po laimėjimų bus tuojaus per paštą pasiūsti tiesiog laimėtojo adresu į namus.

Visus širdingai kviečia dalyvauti Amerikos Lietuvio Išvažiavimo Rengimo Komisija

ELRODYS: Važiuodami per Worcesterį važiuokite iki Miesto Rotužės, nuo čia imkite South Main gatvę ir važiuokite tiesiog iki Webster aikštės, kur Main gatvė pasisuka į dešinę; pavažiavę 9-tu keliu per kokią 15-20 minučių matysite į dešinę pusę sportų aikštę, gi skersai kelio geltoną plytų bažnyčią, čia pat dešine yra pirmą Texaco gasolino stotis, kur bus prikalto pikniko iškabos; tuojaus už tos gasolino stoties imkite kelią po dešine, pavažiavę kokias 3 minutes rasite pikniką priėjimą, ten automobilių tvarkytojas parodys kur reikia automobilius pastatyti. Taipgi galima paimti Busus iš Worcesterio, kurie jus nuveš iki Main gatvės, Leicesterį.

V. S. JOKUBYNAS Lietuvos Istorijos Bruožai

PASKAITOS "MARGIČIO" PROGRAMUOSE 18 RADIO STOTIES WHFC

LDK ALEKSANDRA II

Kazimierui numirus tuoj pat Vilniuje susirinko didysis Lietuvos seimas į kurį atėjo kunigaikščiai kaip Sidonijus (laukinės baltos) ir Jonas Olekaitis iš Slucko, Pradėjus rinkti kandidatus, pirmiausia pageidavo Olekto, bet prisiminus Kazimiero valią kuomet mirė, seimas jis prašė Didžio kunigaikščiu skirt jo sūnų Aleksandrą, beveik vienbalsiai visi sutiko su Aleksandro skyrimu, nes visiems atrodė kad Aleksandra geros būties vaikas.

Netrukus seiman atvyko pakviestas Aleksandra, kuris su reikalingomis iš-

paties Aleksandro skyrimas Lenkijos karalium, būtų niekas kitas kaip tik užgyrimas lietuvių pasielgimo iš lenkų pusės. O Kazimiero antrojo sūnaus Jono niekas nepaisė ir daugel kas jo nekenė kaip neturinio reikalų gabumų, nes karėje su vengrais jis neturėjo pasielgimų. Kiti net sakė, kad lenkams būtų geriausia visai nusikračius Jogėlos eilės susidėti su Piasto gimine, ar karalium skirtis Mozurijos kunigaikštį Jonušą. Tai gir-dėdama Jono motina skubiai išsiuntė savo pasiuntinius, įsakius jiems samdyt kuodaugiausia liuosnorių kariuotų jokių tik galima kur surast, ir siųst juos karalium vengrus. Jonas gavęs savo motinos tokią pagelbą, tuojaus ėmė vengrus įveikt. Seimas gavęs žinias kad Jonui karėje sekasi, greitai atsiminė Kazimiero valią, ir karalium vienbalsiai apšaukė karalaitį Joną, vengrų kariautoją.

Gi Aleksandra paėmęs Lietuvos valdžią pirmiausia ėmė rūpintis moskvitų pavo-

jum, kurį jis manė prašalint ne kariavimu, tik derybomis. Todėl Moskvon išleido pasiuntinius kad tie kunigaikščiai Vasilevič išdėtų jo padarytas Lietuvai skriaudas, ir parašytų savo dukterį Heleną leist už Lietuvos Didžio kunigaikščio Aleksandro, kuris manė, kad susigiminiavus su moskvitų kunigaikščiu, bus galima su juom ilgai taikoje gyvent.

Vasilevič išklauses pasiuntinių kalbos kurioje jie skundėsi ant jo daromų Lietuvai skriaudų, išdidžiai jiems atsakė, kad apie jo kariuomenės išdegintas piliis ir užgriebtas žemės dalis jis nieko nežino, tik žino kad sulaužymas rubežiaus ties Mešensku jo įsakymu teisingai pravesas, nes tą žemę Kazimieras iš jo buvo neteisingai paveržęs. Tai pasakęs Vasilevič pasitraukė, o jo rodininkas Rodianov žinodamas pasiuntinių antrą tikslą, neva slaptai jiems pasakė, kad jos kunigaikštis norėtų ant- rą tikslą, neva slaptai jiems pasakė, kad jo kunigaikštis norėtų savo dukterį Heleną

ipirš Lietuvos Didžiam kunigaikščiu. Pasiuntiniai to visko išklause iškeliavo namo be nieko, nes bent kokias derybas su Moskva vest jie nebuvo įgaloti.

Bet ta pasiuntinybė Moskvon Vasilevič'o širdį nesuminkštino. Jis įgaumių parubežįj įsteigė stiprią tvirtovę kurią pavadinęs Ivan-gorod pilią, iš jos pradėjo siekt kad užvaldyt visą Gudiją, kas paaikšėjo iš jo paties laiško rašyto Aleksandrai, kuriame tai laiške Vasilevič pirmu sykiu pasivadino visų gudų valdovu su caro titulu. Tas caro titulas paskui buvo priezasčia nuolatinių karių.

Tuomsyk Vasilevič'o kariuomenė teriojo Serpiejsko apygardas ir kurstė Lietuvos urėdus kad jie atsimerdėtų nuo Lietuvos. Aleksandra tai matydama, Moskvon vėl išsiuntė pasiuntinius skustis, bet tai buvo be jokių pasekmių. Vasilevič teisinosi kad viskam tam kaltas Smolensko urėdas Jurgis Lėbaitis, o pats vis labiau stiprinosi ir rengėsi naujiems žygiams.

Išpuodžiai iš Lietuvos

(Rašo mūsų korespondentas, apsilankęs Lietuvoje)

Zygyje Per Suvalkiją Kauno Link

Su nepaprastu džiaugsmu ir nekantrumu artėjome prie Lietuvos-Vokietijos sienos. Šiame žygyje dalyvavusių lietuvių tai bus viena iš neužmirštamiausių jų gyvenime valandų. Sieną pramovėm. Trys lietuviai, vieno likimo draugai, džiugiai sužiurome viens į kitą ir, netvėrę, žestu vienas kitą sveikinome laimingai įžengę į savo šventąją žemę.

Be savo tiesioginių uždavinių, stengiuosi su visu smalsumu viską pastebėti, visur savo akis įbėsti, viską patirti, sužinoti. Juk iš žurnalistinio kailio negi išlysi.

Virbalis! — surikau savo dviem prieteliams, kuriems ši vietovė yra mažai pažįstama. Šis pasienio miestelis buvo pirmoji šio karo auka. Tik deka staigumai Virbalis paliko dar ne per labiausiai sunaikintas. Kur nekur dar ruksta griuvėsiai, žmonės be miego, išvargę, gelbsti savo turta nuo gaisro, kiti gi jau grįžta pabėgę nuo pirmosios karo audros ir dalinasi su likusiai nelaimė ir džiaugsmu. Tik žydai neturi kuo džiaugtis. Nepalieti mūsų sukilėlių rankos, jie stovinčio gatvėse ir norėdami prisitaikyti prie naujų aplinkybių, dar mėgino rodyti savo "neutralumą" ir "nekalumą". Pasirodo, kad jų čia paliko labai mažai, patys ubagynas. Kiti gi išdumė su savo broliais bolševikais į maskolišką "matušką".

Visais keliais dunda įvairių įvairiausių vokiečių kariuomenės daliniai. Virbališkiai lietuviai juos džiaugsmingai sutinka, kaip išgelbėtojus nuo vandalių antpludžio. Kur nekur gatvių pašalėse riogso bolševikų palikti karo reikmenys. Taip pat kur nekur pakelyje matyti tik ką supilti karių kapei. Liudna buvo žiūrėti į ši miestelį ir jo gyvenėjus.

Kaži, ar taip ir kitur visur Lietuvoje bus, klausėme savęs, aplesdami žaibo greičiu Virbalį. Ir vėl raminau, pamatę mūsų pirmuosius kaimus. Jie sveiki, nesudėję ir pasipuodę tautinėmis vėliavomis. Kaimiečiai, nežiurint karo audros, kruopščiai darbuojasi laukuose ir linksmais veidais mus sveikina. Laukai gražūs, apšėti. Javai puikūs, tik kur nekur išvažinėti tankų ir kaip ančių iššliauzioti bėgančiųjų bolševikų.

Ir iš kairės ir iš dešinės, visame horizonte, giedrą dieną bausys pilki debesys. Tai žygiuojančių kariuomenės dalinių sukeltos dulksės. Prieš mus, pro dulkių debesis, stypso pora bokštų. Tai Vilkaviškio bažnyčiose. Po kiek laiko mes pasiekėme ir patį Vilkaviškio miestelį. Nors šį miestelį ir gerai pažinojau, bet šį kartą, dėja, jo visai nepažinau. Ir nebuvo ko pažinti, nes jo kaip tokiu veik nėra: pasilikto tik viena jo šiaurės rytų dalis su bažnyčia. Šiaip visas

miestas išdeges, sugriautas ir dar mums žygiuojant, degė. Žmonių veik nematyti: vieni bolševikų išvežti, kiti gi žuvo karo audroje. Likusieji gelbsti kas dar galima išgelbėti, krapštinejasi griuvėsiuose; verkšlena moterėlės, vaikai, matyt žuvusiųjų ar šiaip kokios kitos nelaimės ištikti. Šiuose griuvėsiuose ir tarp vargo ir nelaimių prispaustų žmonių tvarką stengiasi palaikyti sukilėlių pastatytos vietos valdžia. Tai daugiausia buvusieji valdininkai ir laisvųjų profesijų žmonės. Jų padėtis savotiška, nes jie niekaip negali susisiekti su Kauno ir Vilniaus sukilėliais ir tokiu būdu turi laikinai tvarkyti savo rizika ir atsakomybe.

Mieste jaučiama sukilėlių dvasia: ne tik ant užsilikusiu namų bet ir ant kelių namų griuvėsių plėvėsuoja mūsų trispalvė; kiekvieno lietuviu veide skaityte skaitai pasiryžimą ir nenugalimą norą viską pakelti, visa kuo aukotis, kad tik galima būtų sutriuškinti raudonąsias gaujas. Čia pamatome pirmuosius Lietuvos sukilėlius. Tai daugiausia jauni vyrukai, 17-20 metų amžiaus gimnazistai, ukinkininkai, studentai ir darbininkai. Jie primena 1918-19 metų savanorius: be jokios uniformos, tik ant kairiosios rankos įvairių įvairiausių kaspinai, ginkluoti taip pat įvairiausias ginklais, su žerčiomis akimis ir savo tvirtomis rankomis suspaudę ginklą valo miestą ir jo apylinkes nuo raudonųjų parazitų. Iš užsienio atvykę lietuviai ryžtingai ir džiaugsmingai spaudžia savo bendrojo likimo draugams, vietos sukilėliams, rankas ir pasikeičia pirmaisiais išpuodžiais ir patyrimais:

— Viskas tvarkoj, šypsodamaria aštuntos klasės gimnazistas, prieš keletą dieną dar bolševikų kankintas kalėjime, — Kaunas ir Vilnius mūsų rankose, bolševikų gaugos strimagalviais nešasi iš mūsų Tėvynės. Tad reikia joms labiau pastoti kelią, peria kailį bolševikams.

— Visas tvarkoj, šypsodamaria aštuntos klasės gimnazistas, prieš keletą dieną dar bolševikų kankintas kalėjime, — Kaunas ir Vilnius mūsų rankose, bolševikų gaugos strimagalviais nešasi iš mūsų Tėvynės. Tad reikia joms labiau pastoti kelią, peria kailį bolševikams.

— Mes visa savo siela džiaugėmės jau pasiektais sukilėlių laimėjimais ir su didžiausiu nekantrumu traukėme Kauno link. Pakeliui sužinojome, kad apdeginta ir Marijampolė, bet ne taip baisiai, kaip Vilkaviškis. Esą sudėję apie 20% miesto. Miestą savo rankose taip pat turi sukilėliai ir kovoja su bolševikais ir išgamomis.

— Mirtis Lietuvos išdavikams ir razbaininkams, — kumštį suspaudęs, kartojosi senis kaimietis, rodydamas mums kelią. Mums jį guodžiant ir judant pirmyn, girdėjome dar šio senio prašymą:

— Tik, brolyčiai, nesigailėkite jų budelių, judoši... Jie ir jums dar kelią gali pastoti.

PHILIPPINAI SUV. VALSTIJŲ KARINĖJ TARNYBOJE
Philippinų skautai rodo kaip jie naudoja sunkaus kalibero kulkasvaidį laike savo salos manevrų. Visa Philippinų kariuomenė įjungė ir Suv. Valstijų kariuomenę ten pasiūtą sulig Prezidento Rooseveltto įsakymo. Šis Prezidento įsakymas buvo kaip atsakymas japonams del jų Indo-Kinijos okupacijos, kuri stovi 700 mylių atstumeje nuo Philippinų.

Pasiekėme Pusiau-kele į Kauną

Gražiai žaliuoja Lietuvos laukai. Ukinkinai pasipuodę namus tautinėmis vėliavomis, kruopščiai darbuojasi laukuose. Iš pirmo žvilgsnio neatrodo, kad čia tik ką praužė karo audra. Bet geriau išžiūrėjus į aplinką, pastebi kad čia dar esama prieš šiltų pėdų: kur ne kur dar ruksta namų griuvėsiai, pakelyje riogso sovietiškių tankų, pabuklų ir kitų karo padargų likučiai. Dažnai užtikame sovietų karių pamėstą aprangą, ypač mundirus, palaidines (rubasikas), šalmus, sovinytus ir panašiai. O šį traukimasi uždokumentuoja pakelyje tik ką supilti dažni kapai... Sovietų kapai baisiai nykūs, kaip nykūs jų buvo tikslai ir pats gyvenimas: suberta beforminė kruvelė žemės, ant jos įbėstas paprasčiausias baslys ar kokia šaka ir ant jų užmata raudonarmiečio kepurę, šalmas, ar pakabinta palaidinė... Jokio užrašo, jokio kito atminimo ženklų. Pagalvoji žmogus, kad tų žmogystų galas nieku nesiskiria nuo jų pačių viso gyvenimo. Jie buvo beveidžiai vergai Stalino karalystėje, jų atmintis išdilo kartu su jais...

Priartėjome Šešupe. Sustojame. Klausinėjame ukinkinukus. Pasirodo, kad esame bolševikų partizanų zonoje. Jie tykoja krumuose ir javuose. Pasiruoš — komanda, ir pirmyn. Laimingai pasiekiami Vincius. Pakrapstę dulkėtas akis, užsukame į triobą pas pirmutinį Lietuvos ukinkinuką, tikriau sakant, darbininką. Čia mes patiriame daugiaupie bolševikų siautėjimą, ukinkinukų išvežimą, jų kankinimą ir t.t. Mažai žemes ukinkinukas savo taurum, nuosirdum ir namų vidaus grožiu bei švairių įrengimų sužavi senus, jau per didįjį karą buvusius Lietuvos vokiečių karius. Vidutinio amžiaus žmogų ir jo šeimininkę kiekvienas beriamė be paliovos įvairių įvairiausių klausimais. Gaspadorius be jokio varžymosi, drąsiai, ir karys, trumpai mums nupasakoja visą paskutiniųjų bolševikinių metų epopėją ir trumpai sako:

— Ačiū Dievui, kad jūs atėjote. Mums bolševikai jau baigė smaugti. Aš nekalbėsiu apie didesnius ukinkinukus ir inteligentus. Jų didelė dalis jau visiškai buvo pasmerkta, o kiti laukė savo eilės. Ne kitokio galo butume ir mes, mažai žemes ir darbininkai, susilaukė. Žiūrėkite, ir aš, pusės hektaro ukinkinukas, jau buvau paimtas už gerklės: apdėjo tokiais mokesčiais, kad maniau jau apiešti namus ir eiti, kur, akys, užmato... Mes laukėmė, laukėmė valandos ir neapsivylėme. Gaila tik, kad anksčiau neatėjot, butume dar išgelbėję savo kaimynėlius. Juos dvi dieni prieš karą tie šaranciai kaip gyvuliūs vagonais išvežė iš mūsų tarpo (čia jis pradėjo minėti visą eilę išvežtų jo kaimynų, kurių tarpe pamini ir mums, kauniškiams, gerai pažįstamo valstybės gynėjo Budrevičiaus brolių, kurį bolševikai su visai šeima kur tai išvežė). Taigi, tik vien mūsų apylinkėje iš po nakties dangaus gal keli šimtai ukinkinukų, tai ką bekalbėti apie visą Lietuvą, o ypač apie Kauną ir Vilnių...

Šiurpas ėmė beklasant tokių parodymų. Jie mus dar labiau užgrudino ir lyg kokia spyruoklė spirte spyrė kuo greičiau traukti į Kauną. O gal dar galėsimė šį tą padėti, gal armija apsupo iš sparnų tas gaujas ir tuos lietuvius kankinius išlaisvins? Tokiomis mintimis vylėmės ir ruošėmės apiešti nuosirdų ir vaišingą brolių lietuvių.

Seimininkė pritarė vyro pasakojimui ir ką tai skaudaus slėpė savo širdy. Senas pulkininkas atspėjo jos paslaptį ir, lyg norėdamas ją patikrinti, užklaukė, kame yra jos vaikai. Moteriškė drąsiai ir su pasididžiavimu, bet ir su tam tikra diplomatija, atsakė:

— Vyresnysis, 22 metų amžiaus, dar laisvos Lietuvos valdžios buvo pašauktas į kariuomenę, o paskum paliktas bolševikų kariuomenėje. Jis tarnauja Varėnoje. Šiandien gal jis jau peria kailį bolševikams.

Jaunesnysis sunus vakar kur tai išėjo, o jauniausias dirba prie geležinkelio. Taigi, jie dirba. Tur but, išeis kas gero iš jų darbo — ramiai ir atsargiai baigė kalbėti moteriškė.

Pastebėjęs, kad ji abejoja savo jaunesniojo sunaus darbu ir varžosi pasisakyti, kur jis išėjo, ją raminau, pareiškdamas, kad jis greičiausia daro labai didelį ir naudingą darbą. Moteriškė nusišypojo ir, sluostydama riedančią ašarą, energingai baigė:

— Dieve duok, kad jis su ginklu rankoje prisidėtų prie gelbėjimo mūsų nekaltų žmonių nuo išudydo. Ak, tie bolševikai, bolševikai, ką jie Lietuvai padarė? O jeigu vaikai ir žus, tai mes žinosime už ką... Ką tie driskiai atsilaukys, bėgo, bėgo per laukus, viską pametę, kaip zuikiai... Net po du žmones ant vieno arklio movė... Žus tie bestijos, nei savo žemės nepasiekę, — įsismagino moterėlė ir išliejo mums visą savo bolševikams pagiežą.

Toliau traukiame plentų į Kauną. Paplentėje vis daugiau paliktų bolševikų karo reikmenų, kapų... Prie miško dega Kazlų Rudė. Jos nepaliko nei ženklo. Paplentėje iškirstas miškas, riogso nušalinti nuo plento rąstai, vis daugiau raudonarmiečių kapų... kur ne kur dar guli nepalaidoti raudonarmiečiai... Nekantriai traukiame toliau. Nepaprastas debesis dulkių dengia mums ir tolimus horizontus. Keliais ir laukais traukia su pundais pabėgėliai, dviračiais ir pėsti juda sukilėliai, veda suimtus bolševikus, duzgia lėktuvai... Jaučiama, kad ir Kaunas netoli.

Kaunas!
— Kaunas — surinka mano prietelius ir savo geležine ranka spaudžia man dešinę. Iš tikrųjų, pro dulkių ir dumų debesis pamatau "Maisto" bokštą ir toliau Prisiškėlimo bažnyčią. Taigi, jau mes prie savo laikinosios sostinės, prie savo artimiausių draugų, prietelių, giminių... Tuojau mes su jais susijungsimė, gyvenime vienu gyvenimu, bendru džiaugsmu, bendra kova, bendru liudėsiu...

Sukame iš plento. Traukiame iš kairės aerodromo. Rodosi, išžiūrėtum kiekvieną čia esantį pastatą, pakalbėtum su kiekvienu sutiktu kauniečiu, bet, deja,

einam toliau. Prie plento, prie Maisto, ruksta sudėję dvaro rūmai. "Maistas" tvarkoje, — šaukia mano prietelius — ačiū Dievui, dar ukinkinai galės laikyti.

Aplink aerodromą smarkiai apdaužytos gatvės, nei vieno sveiko namo. Aerodromo stotis sveika. Čia pat sužinome, kad šioje vietoje žuvo neseniai atsiveiktas mūsų mielas kovotojas ir geras draugas lakunas leitenantas Dženkaitis. Dar labiau suverda kraujas. Leidžiamės į Aleksoto pakalnę: Fizikos ir Chemijos Rūmai sveiki, pakrantėje stovintieji namai taip pat sveiki, bet dažniausia be langų ir šiaip kulipka apdaužyti. Vytauto tilto nėra, išsprogdintas. Sukame Nemuno pakrante į dešinę. Visur dega, ruksta griuvėsiai. Čia nebeliko nei vieno pastato, tik išdidžiai stovi ne karinis pastatas — elevatorius. Tikrai čia prieš porą dienų vokiečių lėktuvai tiksliai "kiaušinius" dėjo. Žaliojo geležinkelio tilto taip pat nėra: jis perskrotas per pat vidurį ir nykiai riogso jo lavonas. Žiuriu į aną Nemuno pusę, rodos, lyg skaitliu ju sveikus pastatus. Jie atrodo visi yra ir sveiki. Ir neapsirinku. Pats Kaunas nei aviacijos, nei artilerijos visai nepalietas. Ten ėjo ir eina žiaurios sukilėlių kovos su bolševikais.

Persikeliamo pontoniniu tiltu per Nemuną. Jau mes prie Karmelių bažnyčios, traukiame Vytauto prospektu ir atsiduriame pačiame Kauno centre. Tai buvo neapsakomo džiaugsmo valanda. Gatvėmis tvarkingai traukia vokiečių kariuomenė, kuri sveikina tukstantinę išvargusią, apdriskusią, vienplaukį minia. Mergaitės vaišina karius arbata, kava, papirosais. Gatvės, pati Laisvės alėja, nykios. Apie 80% langų išdaūžyta, sienos išgaubytos kulipkų, krautuvės uždarytos, languose dar užsilikusios bolševikų liekanos — raudonarmiečių uniformų ženklai, miniaturinės raudonosios vėliavėlės, rusiški užrašai ir t.t. Gatvėmis smalsiai vaikšto tukstantinės minios. Nei vieno vyrishko su kaklaryšiu, nei vieno vyrishko padoriau apsirergusio ar su skrybėle nematyti. Atrodo, kad čia būtų Maskva. (Deja, tai Kaunas po vienerių metų "laisvės" ir bolševikų "rojaus"). Jau apie 10 minučių esu Laisvės alėjoje ir nematau nei vieno inteligento, nei vieno savo pažįstamo, draugo. Ima šurpas, kykla juodžiauros mintys: kur gi jie dingio, išvežti, išudyti, pabėgę — kaip kino ekrane skrieja viena miintis po kitos. Gatvėmis duzgia su tautinėmis vėliavėmis pasipuodę Raudonojo Kryžiaus sanitariniai automobiliai. Sužinau, kad jų tik keletas užsilikusiu turi aptarnauti apie porą tukstantų sužeistų sukilėlių, kurie slaugomi ne lignoniėse, bet po visą miestą išbarstytuose privačiuose butuose.

Prie visų valdinių pastatų stovi sukilėlių sargybos, kur tik pasisuksi, matai su ginklu rankoje sukilėlius, kurie žaibo greitumu vykdo jiems pavestas pareigas. Tai daugiausia jauni vyrai: gimnazistai, studentai, šiaip užsilikusieji inteligentai ir darbininkai. Jų gyslose verda kovos kraujas. Jie turi darbo iki valia: dieną susitvarko su suimtomis bolševikų gaujomis, o naktį eina sargybas. Bolševikų kalinti kaliniai paleisti, dalis gi jų bolševikų išvežta Maskolijon. Komendantura apgulta jaunų vyrų. Tai mūsų savanoriai, sukilėliai, kurie laukia komendanto parėdymų, nurodymų. Prie Kauno kalėjimo tukstantiniai suimti bolševikai, raudonarmiečių, ugninklų, Kauno žydų. Tai vis baisios išvaizdos žmonės, kurie dar vakar žudė nekaltčiausius Kauno ir jo apylinkių gyventojus, net mažyčius vaikus ir kudiukus! Kalėjime daroma tvarka ir šie Lietuvos išdavikai ir banditai užims neseniai iš jo išėjusių nekaltų Lietuvos patriotų vietas. Buvusios sovietų pasiuntinybės rūmai taip pat pilni Lietuvos išdavikų ir plėšikų. Juos saugoja

P. A. Lankininkas
(LANKININKAS)
LIETUVIS GYDOTOJAS
Tel. 3-040 ir 4-122
Priėmimo valandos: nuo 10-12 po pietų, nuo 7 iki 8-10 vakarų.
Sėkmadieniais ir šventėse sulig susitarimu.
522 Granton St., Worcester.

F. A. Vaisnora
(VEIKSNERIS)
LIETUVIS GYDOTOJAS
OFISO VALANDOS
Nuo 10-12 ryte; nuo 4-8 ir nuo 6-8 vakarų.
(Sėkmadieniais sulig susitarimu)
TEL. 5-110
67 Providence g. v. Worcester.

DR. M. J. COLAN
(AUKŠTAKAIŠIS)
148 Grand St. — Worcester.
Vartojam Saulės spindulių, termų, ir kitus modernius dimus del Aukšto ir žemo Snaudimo, Vldurų ir širdies Reumatizmo, Tonšilų, ir su gerom pasekmėmis.
TEL. 3-4111

Dr. Larivière
Porus Plaster
for over half a century has been fully in the relief of muscular pain to strains or cold. The soothing medication in Dr. Larivière's Porus Plaster relieves the inflammation from the affected part.
Look at Dr. Larivière's Porus Plaster.

GRAY'S SYRUP
RED SPRUCE
It will be completely cured of colds, coughs, and croup. It is a natural remedy and is safe for all ages.
It will be completely cured of colds, coughs, and croup. It is a natural remedy and is safe for all ages.

Oriental Cream
It is a natural remedy and is safe for all ages. It will be completely cured of colds, coughs, and croup. It is a natural remedy and is safe for all ages.

Quickly Relieves
SEASICK
It will be completely cured of colds, coughs, and croup. It is a natural remedy and is safe for all ages.

Mothers Milk
It is a natural remedy and is safe for all ages. It will be completely cured of colds, coughs, and croup. It is a natural remedy and is safe for all ages.

Watch Your Kidneys
Help Them Cleanse the Blood of Harmful Body Waste.
Your kidneys are constantly getting up steam, and if they do not act as Nature intended, they will become diseased. Doan's Kidney Pills are a natural remedy and are safe for all ages.

DOANS PILLS
It is a natural remedy and is safe for all ages. It will be completely cured of colds, coughs, and croup. It is a natural remedy and is safe for all ages.

KNYGOS

DEL VISŲ

- ENGLISH-LITHUANIAN SELF-INSTRUCTOR — Angliškai kalbantiems mokytis lietuviškai ir lietuviams mokytis anglų kalbos. Kaina \$1.50
- JEI NORI 100 METŲ GYVENTI, tai įsigyk naujai išleistą knygą — GERA SVEIKATA IR ILGAS AMŽIS BE VAISTŲ. Kaina \$1.00
- DIDYSIS SAPNININKAS su šimtais paveikslų ir sapnų išguldymais — burtais, Salamonu, kazyromis ir kitais patarimais. Naujai padidinta laida. Kaina \$1.00
- NAUJAI PERSPAUSDINTA IR PADIDINTA VALGIŲ GAMINIMO KNYGA su 400 receptų, 170 likerio ir midaus formulomis ir patarimais apie maistą ir sveikatą. Kaina tik \$1.00
- Su užsakymais, kreipkitės šiuo adresu: — KITA LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA, Parašė kun. Dr. Jonas Starkus, Marianopolio Kolegijos profesorius. Kaina \$1.00
- ANGLIŠKAI-LIETUVIŠKAI ŽODYNĖLIS su ištarimėmis. Kaina \$1.00
- NAUJA LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA del čiagimuisio jaunimo su anglų kalboje pateiktomis paaiškinimais. Suredegavo Dr. D. Pilka. Kaina .. \$1.00

AMERIKOS LIETUVIS

14 Vernon Street — Worcester, Mass.

Ar dar nėsi skaitęs knygos
GERA SVEIKATA IR ILGAS AMŽIS BE VAISTŲ?
KAD IR VĒLIAU, GERIAU NEGU NIEKAD
Įsigyk ją dabar ir perskaityk, ir sužinosi, kaip daug nustoji, jos neturėdamas. Tai yra vertingiausias gerų žinių šaltinis apie žmogaus sveikatą ir jo maitinimą. Pažink geriau save ir tuos maitiniesi, ar nuodinišis ir praradk gyventi sulig tu tavo gyvenimo saulę bus daug-daug skaislesnė.
KAINA TIK \$1.00

LIETUVIAI pas LIETUVIUS!

Remkime Tuos, Kurie Mus Remia!

A. Lankininkas
(LANKININKAS)
LIETUVIS GYDYTOJAS
Tel. 3-0340 ir 3-0341
nimo valandos: nuo 10
etų, nuo 7 iki 8-45
ekmadieniais ir švenčių
sugil sustačius
rafas St., Worcester

A. Vaisnora
(VEIKSNORAS)
LIETUVIS GYDYTOJAS
OFISO VALANDOS
10-12 ryte; nuo 4-30
ir nuo 6-3 vakarais
madieniais sugil sustačius
TEL. 5-710
vidence g. v. s. v. s.

R. M. J. COLMAN
(AUKŠTALAIKIS)
rand St. — Worcester
jam Saulės spindulių
y, ir kitus modernius
del Aukšto ir žemo
imo, Vidurių ir šilumos
stizmo, Tonsilų ir
om pasekmėm.
TEL. 3-4141

Lariviera
orous Plaster
sall a century have been
re relief of muscular
or cold. The rubber
in Dr. Lariviera Plaster
ation from the selected
Dr. Lariviera Plaster

RAY'S SYRUP
RED SPIRITS
he search for a
more effective
remedy for
the complete relief
the relief can
be obtained

Original Green
Gripes
is a natural
remedy for
all forms of
gripes, colic,
and other
stomach
troubles.

METHYLSALICILIC ACID
SEASICK
REMEDY
others

Watch Your Kidneys
Them Cleanse the
of Harmful Body
Kidneys are essential
matter from the blood
re sometimes lag in
as a Nature intended
Impurities that, if
the system and
machinery.
optima may be
ent headache, stinging
g, up sight, redness
the eyes, itching
y and loss of pep
signs of kidney
re sometimes
quent urination.
re should be no
have a serious
Pills. Does
leads for more
have a serious
commanded by
y over. All

DAN'S PILLS
sukilėlių sąrgy
libra išsiūso:
), apiplyšę, išsij
i su bolševikais
alviai seniai su
žymu ir pasas
s jiems yra pas
pasisukti, jų
eda gatvėmis
bolševikus, d
ba žydas. b
is karo katil
(Bus daugiau)

Hi-Test Range & Fuel Oil
Millbury St. Coal & Ice Company
441 Millbury St., Worcester, Mass.
Tel. Dial 2-7887
VISOKIOS RUSIES ANGLIAI
Naujos Anglijos Koksai ir
Mėlynieji Angliai, Musų
Speciališkumas
Aukštos Rusies Aliejus Pečiams
ir Kurul
KIELA ir KRUKONIS, Sav.

GU NIEKAD
lio iki viršelio,
as. Tai yra re
ėkaitą ir jo ma
i, kuriais tu ma
iti sulig tu pat
kaistensė.

Jeigu Pavyktų susprogdyt Atomą

Kariaujanti Valstybė Sugebėtų Panaudoti Atomo Jėgą, Prieš Ji Galėtų Nušluoti Per Vieną Sekundę. — Nepastovios Jėgos Šaltinis, Kurį Žmogui Gal But Pasiseks Atidengiant

Šiandien Europoje ir kitur karas, tačiau mokslininkai nuostabiosios darbo biurose, laboratorijose, dirba darbe. Vieni tyrinėja, kaip praeiti, kiti ieško būdų, kaip nugalėti didį žmogaus ligas, treti milžinišku stumia pirmyn technikos žygį ir t.t.

Seniai mokslininkus domina jėgos šaltinių suradimas ir jų išnaudojimas. Juk visi žinia, kad kuomet pagaliau išsibaigtis akmens anglis, išsibaigtis nafta, nežiurint didelis atsargos jų žėbtų. Pagaliau visus domia tai, kad gal būt esama jėgų šaltinių, kurie būtų daug paties ir pigesni išnaudoti, akmens anglis ir nafta.

Mes neperžvelgsime tų visuotinių jėgų šaltinių (kaip energija, mėnulio trauka, potvyniai ir atoslugiai ir kitos žmogus atieityje įkintų darban (ir gal į kitas) čia tik norime trumpai pabrėžti gal but pati didžiausią, svarbiausią jėgos šaltinį, atomo suskaldymą.

Žinia žinoti, kad visos medžiagos, kurios yra pasaulyje, medžiaga iš mažų mažiųjų, paties akimi nematomų dalelių, vadinamų molekūlėmis. Žmogaus ir molekūlės dar nėra paties mažiausios medžiagos dalelės: ir už molekūlės dar esama mažesnių dalelių, butent atomų.

Tyrinėjant atomus sužinota, kad jėgų šaltinių dalykų, butent, atomų taip pat dar nėra vienas, tai kuneliai, bet susideda iš mažesnių ir aplink jį besisukančių dar mažesnių dalelių.

Atomo branduolėlis yra prikrautas teigiamos elektros. Jis vadinamas protonu. Aplink šį branduolėlį — protoną sukasi dar mažesnės dalelės, prikrautos

neigiamos elektros, vadinamos elektronais arba neutronais. Neutronai jau nebėra jokia medžiaga, bet tik tai elektros, jėgos dalelės. Neutronų atomuose nėra vienodo skaičiaus, jų gali buti tai daugiau, tai mažiau; jie gali buti tai tankiau, tai rečiau susidėję; jie aplink branduolėlį gali sukisti tai greičiau, tai lėčiau. Nuo atomo sudėties priklauso medžiagos elemento rūšis.

Koks mažas yra atomas, mums tiesiog sunku ir įsivaizduoti. Sakysim, jei įsivaizduotumėm atomo branduolėlį spilkutės galvutės dydžio, tai visas atomas (lyg kokia saulės sistema), vadinasi su visais besisukančiais aplink protoną elektronais turėtų 100 m. skersmenį. Paryžiaus universiteto profesorius, inž. O. Jadovas, kalbėdamas apie atomo dydį, viename savo pranešime pareiškė, kad jeigu visus atomus, iš kurių sudėtas žmogaus organizmas, intumėm ir suspaustumėm prie vienas kito taip, kad jie prisiglaustų prie vienas kito be jokio tarpo, tai visas žmogaus organizmas pasidarytų lygus... vienalyte bakterijai. Tuomet žmogus paprastai akimi visiškai nebematytumėm, o turėtumėm jį stebėti per mikroskopą, nors ta vienanarvė dulkelė ir turėtų visas tas patias medžiagas, kurias turėjo žmogaus organizmas. Arba, sakysim, jei vieną litrą pripildytume atomų taip, kad jie taip pat būtų prie vienas kito visiškai prisiglaudę, tai šita masė svertų net... 100 tūkst. tonų.

Iš to maždaug galime spręsti, koks "didelis" daiktas yra atomas.

Ir štai mokslininkai ryžtasi ir šitą "didelį" daiktą suskaldyti, butent atskirti nuo protono elektronus arba neutronus (arba bent jų dalį).

Atomo Suskaldymas Padarys Žmoniją Laimingą arba Ją Pražudys

Atomo suskaldymo bandymai yra daromi nuo seniau. Jau 19 metais žymus anglų fizikas Rutherfordas vandenilio dujų branduolius (protonais) ėmė bombarduoti atomus. Ir jam bent kokią dalį pasisekė pakeisti atomo branduolį. Ir Rutherfordas pastebėjo nuostabių dalykų: keičiant atomo sudėčiai vienos medžiagos ėmė virsti kitomis medžiagomis. Sakysim, Rutherfordas paėmė azotą (gryną elementą) be jokių kitų junginių) ir bombarduodamas jo atomus jis gavo deguonį (visai, kitą elementą).

Tuo keliu einant toliau, iš azoto buvo padaryta boro, helijaus ir t.t.

Šiuo laiku, tiesa, praktiškai dar pilnai nepavyksta keisti jėgų elementų sudėties, sakykim, iš geležies ar kito metalo pagaminti auksą. Tačiau teoretiškai šita mintis jau yra galimas.

ma. Viduriniais amžiais yra buta tokių neva "mokslininkų", kurie svajodavo iš įvairių metalų (geležies ir kt.) pagaminti auksą. Tačiau jų svajonės nesiremė jokiais moksliniais tyrimėjimais, o tik burtais antgamtiniais reiškiniais. Žinoma, jokie burtai ir jokie antgamtinės jėgos alchemikams (taip vadinosi tie "mokslininkai") nepadėdavo — ir jie iš geležies auksą neįstengė pagaminti. Tačiau šiaandien toji alchemikų svajonė jau beveik pradeda išsipildyti. Tik čia viskas grindžiama ne burtais, ne antgamtinėmis jėgomis, o mokslu.

Kaip teoretiškai galvojanč galima būtų iš geležies pagaminti auksą? Visiems suprantama, kad atomų skaldymu. Juk jeigu pavyktų, sakysim, geležies atomo sudėtį pakeisti, tai iš geležies turėtų pasidaryti kita medžiaga, kitas elementas. Ir jeigu geležies atomo sudėtį galima būtų pakeisti kaip tikta tokia, kokia yra auksa atoma, tai geležis ir turėtų virsti auksu.

Tačiau mūsų laikais mokslas dar nėra tiek pažengęs, kad galima būtų įvairių elementų atomus laisvai pagal norą skaldyti. Tuo būdu, jei pavyktų atomus suskaldyti, tai pasauly butų padarytas tikras perversmas.

Bet tai dar ne viskas. Atomui skylant, gaunama milžiniška energija. Jeigu pavyktų lengvu būdu skaldyti atomus, tai žmuni ja įsigytų tiesiog milžiniškus energijos išteklius.

Atomo suskaldymo bandymai, norint gauti energiją, ėjo įvairiais keliais. Buvo bandoma atomus skaldyti aukšto įtempimo elektro srovėmis.

Taip darė amerikiečiai, angliai, prancūzai ir kiti. Žymus prancūzų fizikas, jau minėtas prof. Jadovas, dirbdamas kartu su garsiuoju fiziku Žoliju (Joliot), žymiosios fizikos Skladkovskos—Kiuri (Curie) žentu, naudojosi

ISIRINKTĄ KALIFORNIJOS GRAŽUOLĘ 19 metų Rosemary LaPlanche, išdidžiai persistato su savo grupe surengtose Amerikos Legijono Los Angeles kolizejumo iškilmėse, kur buvo ji išrinkta Kalifornijos mergelė — gražuolė iš 17-ros kitų parinktų mergelių gražuolių. Ji dabar yra skiriama į Atlantiko City gražuolių perrinkimą į aukščiausią Amerikos gražuolės mergelės apvainikavimą — "Miss America".

net 1 mil. 350 tūkst. voltų įtempimu. Vėliau pasidarė generatorių (tam tikras elektros tiekimo aparatas), kuris davė 2 mil. voltų. Tačiau ir tokios įtampos srovėmis atomo suskaldyti nepavykdavo. Pagaliau amerikiečiai pasidarė generatorių, kuris galėjo duoti net 10 milijonų voltų įtampos. Dabar konstruojami dar didesnio įtempimo generatoriai, ar pavyks tuo budu ką nors pasiekti, sunku pasakyti.

BUS AMERIKONUKĖ

Šiuo laiku panašiu budu jau pagaminamas radijumas. Radijumas yra vartojamas kaip vaistai vėžio ligai gydyti. Be to, jis labai retas ir brangus. Tačiau nors tikrasis radijumas užmuša vėžio sukėlėjus, bet šis kenkia organizmui, naikindamas sveikuosius narvelius. Dirbtinis radijumas, kurio veikimas yra ribotas, veikia tik tam tikrą laiką, tuo budu organizmui didesnių nuostolių nepadaro. Jis ir vartojamas vėžiui gydyti. Dirbtiną radiumą galima busia panaudoti ir kovai su džiuvos bacilomis ir kitiems tikslams.

Šiuo laiku daromi bandymai suskaldyti uranumą, labai retą, kietą elementą. Pagal teoretinis apskaičiavimus, iš vieno uranumo svoro, jei pavyktų suskaldyti atomus, galima būtų gauti tiek energijos, kiek gaunama iš 20,000,000,000 (20 milijonų) tonų anglių.

Vienas anglų profesorius, rašydamas apie tokius bandymus, pažymėjo, kad jeigu bandymas pavyktų, vadinasi pavyktų suskaldyti vieno uranumo svoro atomus, ir toji jėga būtų paleista darban, tai ji galėtų suplaisyti beveik visą Didž. Britanijos salą. Nurodoma, kad jei kuri nors kariaujanti valstybė suge-

Dvieju mėnesių senumo Maria Teresa Hopfinger laiko Amerikos vėliavą parodyt joms norą tapti amerikionuke. Ji atvyko į New Yorką su savo tėvais, kurie negalėjo išvykti iš Europos pirm kudiķis užgimė iš priezasties karo. Kudiķio motina yra buvusi Ispanijos kunigaikštystė Assunta Habsburg-Bourbon, buvusio ekskaraliaus Alfonso giminaitė.

būtų suskaldyti atomus, ir sakysim, dideliais kiekiais, tai ji per vieną sekundę, panaudodama atomo energiją, galėtų savo priešą nušluoti nuo žemės paviršiaus. Todėl toks išradimas žmuni jai atneštų laimę, bet kartu ir... pražūtį.

Bandymai daromi toliau. Ir jei kuomet nors pavyks suskaldyti atomą, tai... arba žmogus susiskurs sau gerovę, arba pražudys pats save. Cmks.

MUZIKALIŠKI VEIKALAI

KANKLININKAS Gražus, patriotinis ir juokingas muzikalis vieno veiksmo vaidinimas. Parašė J. Steponaitis. Muzika: Žilėvičiaus, Šimkaus, Kurdinaičio, Eremino. Veikia šeši asmenys ir choras. Lengvas pastatyti, nereikalauja kostiumų nei didelių scenos dekoracijų. Užsimokėję \$10 vaidinkite kiek norit. Pinigai mokasi su užsakymu.

GRAŽUOLIŲ KARALAITĖ Tai vienas garsiojo kompozitoriaus Ch. Gluck veikalų. Lietuviškai sutaisė J. Steponaitis. Veikia penki asmenys ir choras. Lengvas vaidinti, nei daug kostiumų, nei sunkių scenos dekoracijų. Muzika labai graži ir labai artima lietuviškai. Užsimokėję \$10 vaidinkite kiek norit. Pinigai mokasi su užsakymu.

SVIRPLYS Tai nauja dainų knygelė. Knygelė yra 20 naujų, gražių, juokingų dainelių. Parašė J. Steponaitis. Muzika Kurdinaičio ir Žilėvičiaus. Dainelės visur tinkamos dainuoti: ir piknike, ir salėj, ir vestuvėse, ir krikštynose, ir visur kitur. Dar iki šiol tokios dainų knygelės nebuvo. Tai Naujenybė! Tai senai lauktas svečias!

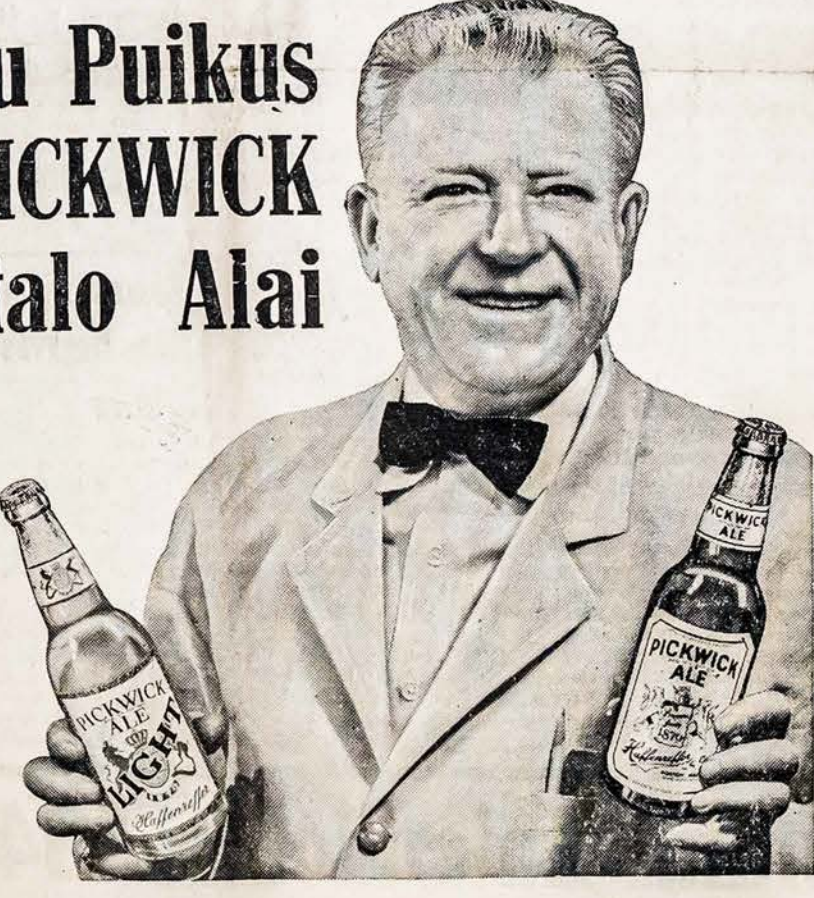
Kiekvienam namely, kiekvienoj lietuviškoj šeimoj turėtų rasti "SVIRPLYS" Dainuokite patys, mokykite vaikelius, pratinkite jaunuolius — tai geriausias įrankis palaikyti lietuviybę.

Nustokit aimanavę, liaukitės dusavę, kad mūsų jaunimas nuo mūsų tolimasi! Duokite jaunimui Svirplį ir tegul jis lavinasi savo kalboj padainuot. Svirplio dainelės gražios ir lengva išmokti, — sykį perdainavęs jau ir moki!

Jei turi mergaitę ar berniuką, jaunuolį ar dukrelę, tai tuoj duok jiems i rankas "Svirplį". Daineliu muzika graži ir lengvutė, — kad ir dviem pirštais gali pianu suskambinti. Gal jusy namuose kas moka bile kokį instrumentą vartoti — imkite "Svirplį" ir griežkit — linksminkitės patys ir palinksminkit namiškius!

Jei nori ką apdovanoti, tai geriausia dovana bus "Svirplys". Turėdamas namuose "Svirplį" buk tikras, kad nereikės liudėti. Papirk tą dainų knygelę saviškiams, apdovanok savo draugus toliau gyvenančius, praneškiet mums kam norit "Svirplį" nusijusti ir mes tai jums padarysime. Atsiųskite \$1. ir tuojau mes jums atsiųsime "Svirplį".

Du Puikus PICKWICK Stalo Alai

Naujai Supažindintas

PICKWICK "LIGHT" ALE

ir garsus PICKWICK "Regular" Ale

12 UNCIJŲ IR PILNOS KVORTOS BONKOSE IR STATINĖSE

BREWED BY HAFFENREFFER & CO., Inc., Boston, Mass., BREWERS SINCE 1870

Distributor
KENMORE PRODUCTS COMPANY
21 Bridge Street — Worcester, Mass.

